

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Светлана Асенова Игнатовска

относно дисертационен труд на тема:
**“ВЛИЯНИЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНИТЕ ПОЛИТИКИ ВЪРХУ
ОБУЧЕНИЕТО НА УЧЕНИЦИ С УМСТВЕНА
ИЗОСТАНАЛОСТ“**

за придобиване на образователна и научна степен „доктор” в област на
висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление
1.2. Педагогика (Специална педагогика)

Докторант: Елени Хараламбос Авраам

Научен ръководител: проф. д-р Емилия Хинкова Евгениева

Становището е изготвено на основание заповед № РД-38-618/
30.10.2024 г. на ректора на Софийски университет „Св. Климент
Охридски”, както и на решение на научното жури по процедурата.
Представеният комплект от документи е съобразен със Закона за развитие
на академичния състав в Република България и процедурните правила за
придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ.

Актуалност на тематиката

Интересът и личната мотивация на докторант Авраам към проблемите
на специалното образование, включително и към децата с умствена
изостаналост, се доказва с избора на темата на дисертационния труд -
актуална и привличаща вниманието.

Изследват се трудностите и предизвикателствата, пред които са
изправени педагогическите специалисти в образователния процес –
трудности по отношение на формирането на социални умения, умения за
учене, умения за изразяване и разбиране на емоции, както и недостатъчна
квалификация, липса на логистична инфраструктура и недостатъчно
подготвени системи за подкрепа в училищната среда.

Това налага необходимостта от използването на различни методи и техники за ефективно осъществяване на корекционно-педагогическия процес с децата със специални образователни потребности. От изключителна важност е всички субекти, ангажирани с обучението и терапията им да бъдат много добре запознати с особеностите в тяхното развитие и поведение.

Характеристика и оценка на дисертационния труд

По формални показатели работата на Елени Авраам напълно удовлетворява изискванията за дисертационен труд за придобиване на ОНС „доктор”. Темата е точно формулирана, насочваща към изследвания проблем. Обемът на разработката е 135 стандартни страници основен текст плюс 25 страници литература и 31 страници приложения.

Структурата ѝ включва: увод, теоретичен преглед, методическа концепция, аналитична част, очертана е ефективността от изследването, използваната литература и приложенията. Отделните части на дисертацията са балансирани по съотношение и точно озаглавени. Литературата е съвременна и правилно подбрана съобразно темата на дисертационния труд. В текста присъстват таблици и фигури, които създават прегледност и информативност на данните от изследването.

Спазени са главните методически изисквания – коректно определени обект и предмет на изследване, ясни формулировки на целта, задачите и хипотезите, обосновка на актуалността, методи и етапи на изследването, изводи, препоръки и приносни моменти.

В *теоретичната част* на дисертацията логически се преминава от основополагащите към съществените, пряко свързани с изследването проблеми. Обстойно се разглеждат различните виждания на водещи автори, относно ключови теоретични концепции, свързани с умствената изостаналост и образователните политики.

Във *Втора глава – Изследователска програма* прави впечатление разработването на два въпросника и създаването на информационна брошура за справяне с трудностите и предизвикателствата, които срещат педагогическите специалисти.

В *Трета глава – Анализ на получените данни* се дискутират резултатите, получени от проведеното проучване чрез двата въпросника, според етапите на изследователската работа.

Личният опит и практическа дейност на докторантката с деца със специални образователни потребности я насочват и ѝ помагат да обобщи изводи и препоръки за бъдещи изследвания и образователна практика. Обсъждат се последствията от откритията в изследването и се предлагат насоки за по-нататъшни проучвания.

Направени са важни заключения относно връзката между знанията на учителите и трудностите, с които се сблъскват при обучението на ученици с умствена изостаналост. Като продукт е създадена информационна брошура/книжка, разпространена сред учителите с положителен резултат. Следователно, познанията, обучението, административната подкрепа и наличието на училищен съветник оказват положително влияние върху образователния процес.

Изведените *приноси* са естествен резултат от направеното научно-практическо дисертационно изследване. Приемам ги като логически завършек на проучването, откриващи перспектива пред докторант Елени Авраам за продължаване на изследователската ѝ дейност.

Оценка на автореферата и публикациите, свързани с дисертацията

Авторефератът в обем от 54 страници коректно отговаря на структурата и съдържанието на разработката и представя най-съществените черти на дисертационния труд.

Представени са най-важните резултати от изследването в достатъчно изчерпателен вид. Открити са обобщените изводи, препоръки и приноси на автора.

Докторантът представя три самостоятелни публикации, свързани с темата на дисертационния труд. Публикувани са през 2022-2023 година в сборник с доклади на педагогически специалисти и докторанти „Квалификация и добри педагогически практики – пета част“, издание на Софийски университет „Св. Климент Охридски“, ФНОИ. Статиите отразяват различни етапи от изследователската работа.

Тази публикационна активност удовлетворява необходимостта от начални научни изяви на Елени Авраам и отговаря на изискванията към докторантското обучение.

Препоръки и въпроси към докторанта

Като препоръка мога да отбележа следното: Въз основа на интервюиране и по-детайлно наблюдение добре е докторантът да изготви и предложи отделни информационни брошури/книжки с добри практики с конкретика и особености, съответно за общообразователни учители и за специални педагози. Тоест да има стремеж за популяризиране на изследователската си дейност в публикации.

Въпроси:

1. Кое затруднява педагогическите специалисти да съчетават обучителни и корекционни методи в работата с ученици със специални образователни потребности?
2. Защо при попълването на втория въпросник са взели участие по-малко учители? Кое наложи необходимостта от това?
3. Какви трудности срещнахте при анализирането на данните от двата въпросника?

4. Може ли предложената брошура с добри практики да бъде апробирана и да се приложи на национално ниво? Посочете, според Вас, факторите, които биха възпрепятствали масовото ѝ внедряване?

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Предложеният дисертационен труд притежава необходимите достойнства, с които удовлетворява изискванията за докторантско изследване. Качествата му показват, че докторантът владее методологията на научните изследвания и може самостоятелно да извършва такива.

Аргументираното научно изследване, представените дисертационни резултати, обосновават заключения, препоръки и приноси ми дават основание за **положителна оценка** и предлагам на почитаемото научно жури да присъди на **Елени Авраам** образователната и научна степен „доктор” в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика).

12. 12. 2024 г.

Изготвил становището:

/доц. д-р Св. Игнатовска/